

1945, 17. únor. Košice. — Zpráva „Pravdy“ o průběhu oblastní konference Komunistické strany Slovenska, konané 13. února 1945 v Prešově.

Poraziť fašizmus aj ideologicky

Nezriaďujeme kolchozy, ale rozširujeme vlastníctvo a držbu pôdy. — Rovnoprávnosť Slovákov a Ukrajincov.

Dňa 13. t. m. konala sa v Prešove oblastná konferencia Komunistickej strany,¹ na ktorej se zúčastnilo 32 zástupcov týchto okresov: Stropkov, Svidník, Bardejov, Prešov, Sabinov a Giraltovec. Účelom konferencie bolo: 1. oboznámiť všetkých delegátov s politickou líniou strany, 2. prerokovať otázku prevedenia pozemkovej reformy a 3. objasniť národnostnú otázku Ukrajincov, ktorí tvoria v tejto oblasti značnú menšinu.

Za ústredný sekretariát KSS zúčastnil sa na konferencii s. Marek Čulen, člen moskovského Všeslovanského výboru, ktorý referoval o pozemkovej reforme.

So zásadami pozemkovej reformy sme oboznámili čitateľov v rozhovore se s. Marekom Čulenom, ktorý sme uverejnili v predminulom čísle.²

Konferenciu otvoril obl. tajomník KSS s. Ing. Kaboš rozsiahlym referátom. Z referátu vyňímame: „Fašizmus je u nás vojensky porazený, no treba ešte vynaložiť všetko úsilie, aby sme ho porazili aj ideologicky. Predpokladom pre to je politická jednota pracujúcich vrstiev a jednota všetkých demokratických složíek národa. Sme pre úzku spoluprácu s demokratmi, budeme však nemilosrdne odhalovať všetkých reakcionárov, ktorí by sa chceli skrývať pod rúškom demokracie. Naša strana musí sa stať vedúcou politickou organizáciou širokých vrstiev národa, lebo náš národ je vo svojej väčšine národom roľníkov a robotníkov. V snahe zvýšiť životnú úroveň nášho vidieckeho ľudu, zasadzujeme sa za čo najrýchlejšie rozdelenie pôdy maďarských, nemeckých a zradcovských veľkostatkov medzi bezzemkov a drobných roľníkov.

Vynaložíme všetko úsilie, aby pridelovanie bolo prevedené do jari!

Kolchozy sa zriaďovať nebudú,³ naopak vlastníctvo chudobného vidieckeho ľudu sa zväčší. Veľkopriemyselné podniky, banky a podniky s kľúčovým postavením budú zoštátnené, závodné výbory budú mať rozsiahlu právomoc a prostredníctvom nich zúčastní sa robotníctvo na správe podnikov.

Stavíme sa čo najrozhodnejšie proti tendencii, že Národné výbory sú iba orgány dočasnej povahy. Národné výbory reprezentujú vôľu najlepších a najširších vrstiev nášho ľudu, preto majú tvoriť jadro našej demokratickej verejnej správy. My nemusíme sa pridržiavať zásady

¹ První oblastní konference na osvobozeném území konala se v Kežmarku. Košická Pravda o ní přinesla zprávu následujícího znění:

„V nedeľu, 11. februára bola v Kežmarku oblastná konferencia KSS. Súdruh Krajňák prehovoril o organizačných otázkach a súdruh Jeleň o politickej línii Komunistickej strany. Na konferencii vyslovili vidiecki účastníci svoje požiadavky ohľadom prídeltu pôdy. Potešujúce byly aj referáty o činnosti závodných výborov, ktoré účinkujú už vo všetkých závodoch tejto oblasti.

Konferencia sa usniesla požiadať Okresné národné výbory, aby urobily všetky prípravy na úspešné presídlenie slovenských obyvateľov z chudobných horských, vypálených a vojnou zrušených dedín do bývalých nemeckých osád, ktoré sú teraz vyprázdnené. Návrhy, ktoré v tomto smere predloží ONV Slovenskej národnej rade, mali by kompetentní činitelia čo najskôr preskúmať a schváliť, aby tento naliehavý problém mohol byť vyriešený do jari.

Účastníci konferencie sa ďalej usniesli združstevniť všetky živnosti a obchody, ktorých majitelia utiekli s Nemcami. Vyučovanie na národných školách se započalo skoro na celom Spiši.“ (Pravda, 24. 2. 1945.)

² Pravda, 13. 2. 1945, č. 10, „O spravodlivú pozemkovú reformu“.

³ Toto stanovisko odpovídalo etapě národní a demokratické revoluce, kdy byly na programu agrární demokratické přeměny.

rovnakého zastúpenia dvoch politických strán. Národné výbory majú po politickej stránke odzrkadľovať skutočný stav politického rozvrstvenia obcí a okresov.

V otázke národnostnej staviame sa na stanovisko úplnej rovnoprávnosti Slovákov a Ukrajinco v dúfame, že v krátkom čase sa v tomto duchu vyrieši i zastúpenie Ukrajincov v Slovenskej národnej rade.“

V druhej časti svojho referátu zaoberal sa s. Kaboš organizačnými otázkami strany a vyzdvihol, že za členov strany možno považovať len členov komunistickej alebo soc. demokratickej strany zpred r. 1938, ak počas okupácie sa nijako nekompromitovali a tých, ktorí sa v ilegalite alebo počas odboja aktívne zúčastnili na stranníckej práci. Nových členov možno prijať iba ako kandidátov.⁴ Káder našej strany majú tvoriť robotníci, maloroľníci, strední roľníci a pracujúca inteligencia. Kandidátov i členov budeme musieť dôkladne školiť. Rečník potom zdôraznil ďalej význam jednotného Sväzu slovenskej mládeže, Sväzu slovenských žien a odporúčal obnoviť Spolok priateľov SSSR, ktorý by mal sblížiť široké vrstvy, najmä inteligenciu so Sovietskym sväzom. Osobitnú pozornosť venoval jednotnému odborovému sväzu.

Referáty delegátov

Delegáti jednotlivých okresov referovali o doterajšej činnosti a pomeroch v okresoch.

V Bardejove (s. Plachta) je hospodárska situácia obstojná. Bardejovský okres bude môcť poskytnúť pomoc postihnutým okresom. Strana má už vyše 2000 členov, z ktorých sa mnohí aktívne zúčastnili na práci po čas ilegality. Pri organizácii verejnej správy berie sa ohľad na národnostné rozvrstvenie a riadia sa podľa zásady rovnoprávnosti slovenskej a ukrajinskej národnosti.

Vo svidníckom okrese (s. Sučko) z 51 obcí je 41 zničených. Niet personálu, niet budov pre organizovanie správy. Okresu treba pomôcť.

V Stropkove (s. Špak) je 8000 ľudí bez prístrešia a ich stav sa denne zväčšuje návratom evakuantov. Z 500 ton múky, ktoré daroval Sovietsky sväz poškodeným krajom, zostalo ešte 103 ton, ktoré by bolo treba rozdeliť medzi okresy stropkovský a svidnícky.

V Giraltovciach (s. Babej) je hospodárska i finančná situácia dobrá, školy už čiastočne fungujú i verejná správa je už konsolidovaná.

V Sabinove (s. Bugar) mali komunisti pred r. 1938 slabé pozície, preto narážajú teraz na značné ťažkosti. Ťažkosti finančného rázu vyriešili vypísaním pôžičky, ktorá doposiaľ vyniesla 192.000 korún. V okrese, najmä v Lipianoch sa niektoré reakčné elementy krčovite držia svojich pozícií; príslušné kroky na ich odstránenie budú podniknuté.

V prešovskom okrese (s. Horvát) spočívá ťažisko strannického úsilia na vidieku, nakoľko je to kraj poľnohospodársky. Strana sa celou váhou zasadzuje za rýchle prevedenie pozemkovej reformy. V samotnom meste (s. Keselička) je veľmi čulý politický život. Masový príliv členov zo všetkých vrstiev bude treba regulovať pečlivým výberom. Jednotné odborové organizácie sú v rozvoji.

S. Kras, redaktor Hlasu ľudu, žiadal súdruhov z okresov, aby pomáhali šíriť tlač strany.

Konferencia sa rozhodla navrhnuť voľbu dočasného Prípravného výboru Ukrajincov,⁵ ktorý by sa ustanovil za týchto predpokladov:

1. Prípravný výbor ustanoví sa voľbou zdola.
2. Do Prípravného výboru nebudú prijatí fašisti nijakej odrôdy.
3. Prípravný výbor má byť dočasný, to znamená, že sa rozpustí, len čo sa upraví zastúpenie Ukrajincov v Slovenskej národnej rade, v dohode s ňou.

Táto konferencia, na ktorej sa prerokovali všetky zásadné problémy strannického a verejného života, prispela k ďalšej konsolidácii pomerov v prešovskej oblasti.⁶

Pravda, 17. 2. 1945, čís. 12.

⁴ K otázke kandidatury (čekatelství) v KSS v r. 1945 viz pozn. čís. 4 k dokumentu čís. 61.

⁵ Jde pravděpodobně o orgán, který se ustavil v únoru 1945 jako Ukrajinská národní rada a začal vydávat časopis Prjaševščina.

⁶ Jako doplněk zprávy o konferenci KSS v Prešově a v Kežmaroku uvádíme organizační zprávy okresních